

กิตติกรรมประกาศ

โครงการนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีจากความช่วยเหลือ ความร่วมมือและการสนับสนุนจากหลายฝ่ายเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอขอบพระคุณบุคคลและหน่วยงานต่างๆดังต่อไปนี้

กองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นที่มอบงบประมาณในการจัดทำโครงการ
องค์การบริหารส่วนตำบลยะหาที่ให้คำแนะนำและคำปรึกษาต่างๆ

ทันตแพทย์หญิงพานิชนาถ วรรณภวินโกมุท หัวหน้าฝ่ายทันตสาธารณสุข ที่คอยให้คำปรึกษา
เจ้าหน้าที่ทุกคนในหน่วยงานทันตสาธารณสุขที่ร่วมกันจัดกิจกรรมต่างๆในโครงการจนสำเร็จ
ลุล่วงไปด้วยดีทุกครั้ง

อาสาสมัครสาธารณสุข หมู่ที่ ๓ บ้านพงลือแบและพงลูกา ตำบล ยะหา อำเภอยะหา
จังหวัดยะลา ที่ให้ความร่วมมือและคอยอำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจกรรมโครงการในครั้งนี้

ผู้ปกครองเด็ก ๐-๒ ปี หมู่ที่ ๓ บ้านพงลือแบและพงลูกา ตำบล ยะหา อำเภอยะหา
จังหวัดยะลาที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ผู้จัดทำโครงการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการ
พัฒนางานทันตสาธารณสุขต่อไป หากมีข้อบกพร่องประการใด ทางผู้จัดทำโครงการยินดีน้อมรับและจะ
นำไปปรับปรุงในโอกาสต่อไป

บทคัดย่อ

โครงการทันตกรรมเชิงรุกเพื่อป้องกันการลุกลามของโรคฟันผุในเด็กก่อนวัยเรียน จัดทำขึ้นโดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก ๐-๒ ปี เพิ่มมากขึ้น ผู้ปกครองสามารถแปรงฟันให้เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อสร้างเครือข่าย อสม.ในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมทันตสุขภาพอีกด้วย กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการในครั้งนี้อยู่ประกอบด้วยเด็ก ๐-๒ ปี จำนวน ๖๘ คน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจำนวน ๑๗ คน สถานที่ดำเนินโครงการคือ หมู่ที่ ๓ บ้านพงลือแบและบ้านพงลือกา ตำบลยะหา อำเภอยะหา จังหวัดยะลา

จากการทำแบบประเมินความรู้ก่อนและหลังทำโครงการพบว่า ผู้ปกครองเด็กอายุ ๐-๒ ปี จำนวน ๖๘ คน มีความรู้ก่อนเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับปานกลาง และมีความรู้หลังเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับดี จะเห็นได้ว่า ผู้ปกครองเด็กอายุ ๐-๒ ปี มีความรู้ในเรื่องสุขภาพช่องปากเพิ่มขึ้น นอกจากนี้แล้วพบว่า ร้อยละ ๙๐ ของผู้ปกครองสามารถแปรงฟันให้เด็ก ๐-๒ ปี ได้ถูกต้อง และร้อยละ ๑๐๐ ของอสม.มีการตรวจสุขภาพช่องปากเด็ก ๐-๒ ปี สัปดาห์ละ ๒ วัน

1. ความเป็นมา/หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันโรคฟันผุในฟันน้ำนมยังเป็นปัญหาสำคัญในพื้นที่อำเภอยะหา จากการสำรวจสถานะช่องปากเด็กอายุ ๓ ปี ในเขตอำเภอยะหาและเขตตำบลยะหา ปีงบประมาณ ๒๕๕๙-๒๕๖๑ พบว่ามีฟันน้ำนมผุร้อยละ ๖๓.๐๖ , ๖๒.๐๐ , ๕๔.๖๑ ตามลำดับ(ข้อมูล HDC จังหวัดยะลา) และในเขตตำบลยะหา มีฟันน้ำนมผุ ร้อยละ ๖๐.๕๘ , ๖๘.๘๙ , ๖๔.๖๗ ตามลำดับ (ข้อมูลจากตัวชี้วัด รพ.) จะเห็นได้ว่าฟันผุในเด็กอายุ ๓ ปี ยังอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง ซึ่งมีสาเหตุมาจากผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก

จากปัญหาดังกล่าวฝ่ายทันตสาธารณสุขจึงได้คัดเลือกชุมชนบ้านพงลูคาและบ้านพงลือแบ หมู่ที่ ๓ ต.ยะหา อ.ยะหา จ.ยะลา เพื่อเป็นหมู่บ้านนำร่องในการดำเนินกิจกรรมแก้ไขปัญหาทันตสุขภาพในเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งจากการสำรวจสถานะช่องปากเด็ก ๓ ปี ในหมู่ ๓ บ้านพงลือแบและบ้านพงลูคา ปีงบประมาณ ๒๕๕๙-๒๕๖๑ พบว่า มีฟันน้ำนมผุร้อยละ ๗๐.๕๘ , ๖๘.๗๕ , ๖๖.๖๖ ตามลำดับ (ข้อมูลจากตัวชี้วัด รพ.) ซึ่งถือว่ามีฟันผุสูง

๒. วัตถุประสงค์โครงการ

- ๒.๑ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการแปรงฟันของผู้ปกครองเด็ก ๐-๒ ปี
- ๒.๒ เพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้และความเข้าใจในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก ๐-๒ ปี
- ๒.๓ เพื่อสร้างเครือข่าย อสม.ในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมทันตสุขภาพเด็ก ๐-๒ ปี

๓. กิจกรรม/การดำเนินงาน

๓.๑ กิจกรรมหมอฟันประจำบ้าน

๓.๑.๑ ประชุมชี้แจงการดำเนินกิจกรรม พร้อมให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก ๐-๒ ปี แก่ อสม. หมู่ที่ ๓ ตำบลยะหา อำเภอยะหา จังหวัดยะลา

๓.๑.๒ อสม.ตรวจฟันและบันทึกผลการตรวจสุขภาพช่องปากเด็ก ๐-๒ ปี สัปดาห์ละ ๒ วัน

๓.๑.๓ ติดตามผลการบันทึกการตรวจสุขภาพช่องปากเด็ก ๐-๒ ปี ของ อสม. สัปดาห์ละ ๑ วันโดยทันตบุคลากร

๓.๑.๔ มอบค่ายานพาหนะหรือชุดเขยน้ำมันเชื้อเพลิงแก่ อสม.เพื่อใช้ในการตรวจสุขภาพช่องปากเด็ก ๐-๒ ปี

๓.๒ กิจกรรมเยี่ยมบ้าน

๓.๒.๑ ตรวจสอบสุขภาพช่องปากและประเมินความเสี่ยงของเด็ก ๐-๒ ปี สัปดาห์ละ ๑ วัน โดยทันตบุคลากรและอสม.

๓.๒.๒ ให้ทันตสุขศึกษาและฝึกทักษะการแปรงฟันแบบปฏิบัติจริงแก่ผู้ปกครองเด็ก ๐-๒ ปี

๓.๒.๓ เคลือบฟลูออไรด์วานิชเพื่อป้องกันฟันผุ

๓.๒.๔ มอบสื่อการแปรงฟันที่ถูกวิธีแก่ผู้ปกครองเด็กจำนวน ๖๘ ชุด

๔. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ปกครองและเด็ก ๐-๒ ปี จำนวน ๖๘ คน และ อสม.จำนวน ๑๗ คน

๕. ผลลัพธ์ที่ได้

๕.๑ ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กเพิ่มมากขึ้น

๕.๑ ผู้ปกครองสามารถแปรงฟันให้เด็ก ๐-๒ ปี ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๒ อสม.เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก ๐-๒ ปี เพิ่มมากขึ้น

๖. การประเมินผล

๖.๑ เชิงปริมาณ

ผู้ปกครองและเด็ก ๐-๒ ปี จำนวน ๖๘ คนและอสม. จำนวน ๑๗ คน

๖.๒ เชิงคุณภาพ

๖.๒.๑ ร้อยละ ๘๐ ของผู้ปกครองสามารถแปรงฟันให้เด็ก ๐-๒ ปี ได้ถูกต้อง

ผลการประเมิน ร้อยละ ๘๐ ของผู้ปกครองสามารถแปรงฟันให้เด็ก ๐-๒ ปี ได้

ถูกต้อง

๖.๒.๒ ร้อยละ ๘๐ ของผู้ปกครองมีความรู้และความเข้าใจในการดูแลสุขภาพช่องปาก

เด็ก ๐-๒ ปี

ผลการประเมิน ร้อยละ ๘๐ ของผู้ปกครองมีความรู้และความเข้าใจในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก ๐-๒ ปี

๖.๒.๓ ร้อยละ ๘๐ ของอสม.มีการตรวจช่องสุขภาพปากเด็ก ๐-๒ ปี สัปดาห์ละ ๒ วัน

ผลการประเมิน ร้อยละ ๑๐๐ ของอสม.มีการตรวจสุขภาพช่องปากเด็ก ๐-๒ ปี

สัปดาห์ละ ๒ วัน

๗. ปัญหาและอุปสรรค

๗.๑ การลงติดตามผลการบันทึกและการตรวจสอบสุขภาพช่องปากเด็กของ อสม ในแต่ละสัปดาห์ ผู้ปกครองบางรายไม่สามารถออกมาตามจุดนัดหมาย ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องออกไปตรวจเยี่ยมตามบ้าน ซึ่งต้องใช้เวลามากพอสมควร

๗.๒ บ้านพงลือแบและบ้านพงลูกาเป็นพื้นที่ที่ค่อนข้างกว้าง จึงต้องใช้เวลามากพอสมควร สำหรับการลงติดตามผลการตรวจสอบสุขภาพช่องปากของ อสม.โดยทันตบุคลากร

๗.๓ การติดตามผลการบันทึกและการตรวจสอบสุขภาพช่องปากเด็กของ อสม. สัปดาห์ละ ๑ ครั้ง ทันตบุคลากรจะออกเยี่ยมบ้านเวลาบ่ายโมงเป็นต้นไป ซึ่งเป็นเวลาหลับพักผ่อนของเด็กบางราย

๘. ข้อเสนอแนะ

๘.๑ ควรมีการดำเนินกิจกรรมต่อไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เด็กก่อนวัยเรียนมีฟันผุลดลง

๘.๒ ควรขยายพื้นที่ในการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ในเขตตำบลยะหา

๙. เอกสารประกอบอื่นๆ (ภาพประกอบ เอกสาร หลักฐานการเบิกจ่าย)

ภาพกิจกรรม

๑. นัดอสม.ประชุมเพื่อชี้แจงรายละเอียดของโครงการ

๒. อสม.ตรวจฟันและบันทึกผลการตรวจสุขภาพช่องปากเด็ก ๐-๒ ปี สัปดาห์ละ ๒ วัน และติดตามผลการบันทึกการตรวจสุขภาพช่องปากของ อสม.โดย ทันตบุคลากร สัปดาห์ละ ๑ วัน

๑. ให้ทันตสุขศึกษาและฝึกทักษะการแปรงฟันแบบปฏิบัติจริงแก่ผู้ปกครองเด็ก ๐-๒ ปี และเคลือบฟลูออไรด์วานิชเพื่อป้องกันฟันผุ

๒. มอบสื่อการแปรงฟันที่ถูกวิธีแก่ผู้ปกครองเด็กจำนวน ๖๘ ชุด

